

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työläisnäisten äännekkannattaja, ilmestyy Astoriassa, Ore., joka tilistai The Western Workmen's Pub. Society'n kustantamana.

TILAUSHINNAT YHDYSVALTOIHIN
1 vuosikerta...\$1.50 Puoli vuotta...90c
CANADAAN JA SUOMEEN
1 vuosikerta...\$1.75 Puoli vuotta...\$1.00

TOVERITAR
BOX 99 ASTORIA, ORE.

Entered as second-class matter July 18th, 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMRADE)
SUBSCRIPTION RATES

IN THE UNITED STATES:
One year...\$1.50 6 months...90c
IN CANADA:
One year...\$1.75 6 months...\$1.00
IN FOREIGN COUNTRIES:
One year...\$1.75 6 months...\$1.00

Advertising rates 50c per inch per insertion. Huoneisto sijaitsee 10:n ja Duane katu-
talon kulmassa. Puhelin 365.
Ilmottushinta 50 senttiä tuomalta kerran.
Näköilmoituksista \$1.00 ensimmäiseltä tuu-
malta ja 50 senttiä jokaiselta seuraavalta
lta.

TOIMITUS:
Maiju Nurmi

Box 99, Astoria, Oregon.

Toverittaren tilaajaluettelo o-
sottaa seuraavaa:

Uusia 71
Katkenneet 50
Painos on nyt 3291

KATSAUKSIA

Tulevatko kotikeittiöt häviämään?

Monet sosialistit ovat puhuneet ja kirjottaneet siitä ajan, varojen ja työn tuhlauksesta, mitä yksityisko-
deissa väkisininkin kalkista säästäväi-
syy-resepteistä huolimatta tapahtuu.
Bellamyille, Morrisille, Blatchfordille
ja muille, jotka ovat ennustelleet
ajan tulevan, jolloin keittiöt, leipo-

Epistola Negaanee-
laisten tykö

Vanhana negaaneelaisena en voi ol-
la sanomatta sanaa, joka on mie-
lestäni käynyt tärkeäksi.

Asuttuani Negaaneessa, Mich. noin
parisen vuotta, siellä taistelin toisten
toverien kanssa monta kuumaa taiste-
lun, etupäässä "syndikalisteja"
vastaan. Koetimme aina tehdä par-
haamme palkallisen sosialistiosaston
edesauttamiseksi ja sen kautta olla
mukana puoluetöiden kohtautami-
nessa.

Noin lyhyessä ajassa kerkesi ne-
gaaneelainen toiminta ja luokkabar-
vaukset käydä minulle niin rak-
kaiksi kuin pieni sylilapsi hyväsy-
dämiselle äidille. — Siksi sitä tu-
lee usein muistamaan muuallakin ol-
lessaan. Tulee seuraamaan sen palk-
kunnan toimintaa kaikin puolin
suomalaisten kautta ja aina
sielläsi toverit tervetulla.

Nyt taas täällä Astoriassa olen
ollut tilaisuudessa tapaamaan useita
Negaaneestakin saapuneita tovereita
ja olen erikoisesti pitänyt heidän
toimintaansa muilla palkkakunnilla
kin ollessani silmällä. Olen suruk-
sai huomannut, ettei sikäläisissä
tovereissa, entisissä toimintakumppa-
neissa olekaan enää sitä innostusta,
ei rohkeutta eikä tuskin velvollisuu-
den tunnettakaan, joka pakottaisi si-
käläisiä tovereita OSASTOON: vie-
lä vähemmän näyttää olevan toiminta-
n astumisen innostusta. Olen tu-
selle muistuttanutkin ja saanut vain
vastauksen: Elpää siitä ole vielä tul-
lut laitettuksi muutoksia. Olenpa
joutunut ajattelemaan, että josko se
jäsenyys lienee enää edes entisessä-
kin osastossa olemassa.

Muuten on viimeisten vuosien ai-
kana negaaneelainen puoluetöiden
näyttäneet höllyävän ja joutuvan ot-
tamaan taka-askeleen. Siihenkin
tietysti oletetaan monta syytä. Muu-
tamat toverit, melkäläisestikin, olettavat
olevan aynä entisen, tilallisen

mot. pesutuvat ja kannattimot hä-
väivät yksityisistä kodeista ja muut-
tavat kunnalliseksi laitoksiksi, on
säälivästi naurettu. Heitä on pidetty
kodin "pyhyden" häviäjänä. Vielä
nykyäänkin on ihmisiä, jotka epä-
lisivät sellaisen ihmisen järjettöä,
joka sanoisi etteivät sellaiset lai-
tokset oikeastaan kuulu kotiin ja
suuri tuhlaus pitää niitä yllä ko-
deissa. Kuitenkin ollaan jo kauan
aikaa oltu kehityksessä menossa
siihen suuntaan, että kaikki nuo
yksityiskoteihin liittyvät välttämättö-
mät työpajat ovat häviämässä. Työ-
läisväimö, jonka nälkä ja puute on
riistänyt pois "kodin pyhyden" suo-
jasta työmarkkinoille, ei voi itse
paistaa leipäänsä tai keittää ruo-
kaansa eikä pestä vaatteitansa, vaan
hän ostaa leipänsä suurissa leipo-
moissa paistettuna, paistinsa, sala-
ntinsa ja putkinsa niitä myyvästä
kaupoista ja hän pesettää pyykkinsä
pesulaitoksissa. Mutta tällainen kei-
töjärjestelmä ei ole työläiselle niin
edullinen kuin olisi esimerkiksi kun-
nallinen laitos, sillä yksityinen luon-
nollisesti kiskoo itselleen voittoa.
Englannissa on työvoiman, ruokava-
rojen ja polttoainelaiden puute pakot-
tanut perustamaan kunnallisia kei-
töitä ja ne ovat osottautuneet niin
kelvollisiksi, että niitä on alettu
perustamaan kaikkialla. Niistä voi
ostaa lämmintä ruokaa kotiin vietä-
väksi ja niin halvolla hinnolla, et-
te kenenkään kannata seisokissa
tuntimäärä ruokalinjalla odotele-
massa tee, sokeri, voi- tai liha-
vuoroon ja vielä päälle päätteeksi
valmistaa ne kotona ruuaksi. Ruoka
maksaa näissä keittiöissä seuraavas-
ti: lampaanlihalempi 2 senttiä, lha-
pirakka 6 senttiä, juustokotletti 4
senttiä, siirappileivos 2 senttiä, pais-
tettu liha 10 senttiä, perunat 2 sen-
tiä j.n.e. Siis paljon halvemmalla
kuin me amerikalaiset työläiset
saamme samanlaisen aterian kotona
keittämällä.

Täälläkin on kokeiltu hyvin paljon
koulukeittiöitä, joissa valmistetaan
päivällisiä koululapsille ja on tultu
huomaamaan, että ne päivälliset o-

periaatteellisen puolen selittelyn tai
tilallisen agitatorin, jonka agitatorin
tekemisessä jouduttiin jakau-
tumaan kahteen leiriin, syndikalistei-
hin ja sosialisteihin. Melkäläisetkin
väittävät, että siinä riidassa, mikä
ilmeni agitatorin työtä tehdessä, tuli
tiin liian katkeroiksi. Voinepa olla
tosikin, mutta luulen sen johtuvan
ihmisen toisistakin syistä kuin agi-
tatorin tekemisestä. Syyt ovat sy-
vemällä. Sen taistelun yhteydessä
on kyläkin saatu vaikka minkäläi-
sia otaksuja ja jumala tietää, mikä
niistä otaksujista on oikea.

Kuitenkin sen taantumisen seu-
rauksena, mikä on johtunut tästä
sen palkallisen toiminnan pirstoutu-
misesta, on seurauksena kaikenlaiset
ikävät ihmiset.

Melkäläiselle toiminnalle ja peri-
aatteelle uskolliset ja tietoisetkin to-
verit ovat tulleet väsymyksellä alas-
lyödyiksi. Vuosia he ovat ponnit-
telleet, yrittäneet panna viimeisen-
kin innostuksensa liikkeelle ja taas
on sama selkeä huomattavissa: Jot-
kut eivät tule toimintaan. Ei apua.
Samat vastukset, sama vasta-agita-
sioni ja se vielä äärimmäisen katala.
Se, mikä aiheutti tämän sanonta-
ni, johtui siitä, että mentyäni "To-
verin" konttoriin ja kysyväni, kun-
ka paljon menee Toveritarta Nega-
neen, Mich., niin melkeinpä olin saa-
da uskomattomalta kuuluvan vasta-
uksen: yhdeksän kappaletta. — Var-
maankin ne negaaneelaiset, jolle
menee Toveritar, tuntevat sydänalas-
saan huonoa vointia ja epäilevät mi-
nua sanojeni todenperäisyyttä tässä
asiassa. Yhdeksän kappaletta! —
Onpa tosiaankin loppunut toiminta-
innostus, huoltamus itseensä ja luok-
kaansa sekä siihen asiaan, jonka
puolesta me taistelemme. Loppunut
ahkeruus ja toimintahalu, köyhälis-
tön asian puolesta. Loppunut innos-
tus ja luottamus sosialistiseen lii-
kkeeseen ja sen voittoon. — Kun muist-
telen, kuinka ahkerointa yrittelijöitä
ennen Negaaneessakin oli, jotka
koettivat levittää Toveritartakin, niin
joutupa ajattelemaan, että ovatko
hän he marssineet syndikalistien

vat olleet paljon parempia ja hal-
vempia kuin yksityiskeittiössä val-
mistetut samanlaiset päivälliset. Tie-
dämme, että armeijan ruoka on ko-
kolailla hyvää vaikka se on halpaa.
Meillä on yhdellä ja toisella koke-
musta tavaran suuremmissa mää-
rissä oston edullisuudesta. Ei liene
pitkä aika siihen, kun tässäkin maas-
sa aletaan puuhaamaan kunnallisi-
keittiöitä. Jotkut keskiluokkalaiset
New Yorkissa ovat jo ryhtyneet
perustamaan monen kymmenen per-
heen yhteisiä osuuskoteja ja keittiöi-
tä. Elintarpeiden kallistuminen pa-
kottaa ihmiset täälläkin samanlaisiin
toimenpiteisiin kuin esim. Englan-
nissa. Siellä on kunnalliskeittiöt näyt-
täytyneet noin välttämättömiksi, että
naisten puole on asettanut ohjel-
maansa niiden laittamisen yhdeksi py-
käläksi.

Kun kunnalliskeittiöt jo nykyise-
sä yhteiskunnassa osottavat noin
hyödyllisiksi, niin mikähen voisi pa-
remmin todistaa sosialistien teoriain
johdonmukaisuutta ja kansanomistus-
oikeuden ja johdon edullisuutta kaik-
kiin muhinkin tuotantolaitoksiin?

Paljon naisia sosialistipuolueen
kana New Yorkissa.

Vaaliviranomaisten antamista nu-
meroista käy selville, että naiset tu-
levat ottamaan suurilukuisina osaa
seuraaviin vaaleihin. Registereaus-
luettelon mukaan 19,688 naisäänestä-
jää on antanut kannatuksensa sosia-
listipuolelle, 342,910 republikan-
neille, 237,248 demokraateille ja kiel-
tolakipuolelle 33,644. Lopullisia tu-
loksia registreerauksesta ei ole vielä
saatu. Sosialistipuolueen kannatta-
jain lukumäärä nousee kokonaisuus-
dessaan \$5,996, jotavastoin kieltolaki-
puolueen listalla registreerautuneiden
luku on ainoastaan 53,180. Toisten
porvaripuolueiden kannattajajoukko
on huomattavasti suurempi.

Osustoiminnallinen jauhomyly-yhtiö

perustettu Seattlessa.

Puget Sound Co-operative Whole-
sale Society ja palkalliset osuusto-

joukkoon? Tämä voi tuntua loukka-
ukseksi heidän varmoille periaatteil-
leen, vaan jos ajatukseni on väärä,
sallikaa silloin minun erehtyä.

Tiedän, että olette saaneet tehdä
osanne suuressa taistelussamme. Ai-
nua on ollut loppumattomat taloude-
lliset huolet painamassa, jotka ovat
monelta toverilta hikihelmet riistä-
neet. Monista taloudellisista kiusoi-
sta olette päässeet kunnialla läpi, jos-
kin ne lienevät joskus yö-umenne vie-
neet. — Nytkö väsyneinä jääte le-
päämään, jolloin jokainoan miehen
ja naisen tulisi olla taajentamassa
rivejämme? Jolloin jokaiseen auk-
koon, mistä entinen toimiva toveri
tai toveritar astuu sivuun, koitetaan
syöstä kuumeisella kireellä joku
porvariston MUSTA ENKELI sekot-
tamaan työläisten mieltä? — Ei!
Sitä te ette salli! Minä tunnen tei-
dät. — Olette vain saaneet tuollai-
sen valkuttimen, jota voidaan kut-
sua vaikka MUISTAMATTOMUU-
DEKSI. Olette unohtaneet tilapäi-
sesti olla aina valveilla.

Jokainen, jolle menee Toveritar,
kirjuttaa viemään tätä viestiä, jokai-
selle toverille, luutakaa hei-
dän korvaansa: TARTU KAHVAASI
JA TOIMINTAAN, MINX TULEN SI-
NUN KANSSA!

Luulenpa yhtä vähän tehtävän
työtä siellä myöskin KESKIPIIRIN
ÄXENKANNATTAJAN, TYÖMIE-
HEN, levittämiseksi. Sitä tietysti
menee enemmän pakostakin, sillä on-
han se ainoa lehti, joka voi antaa
nopeimmat ja todelliset tiedot
suurista maailman tapahtumista. Kun-
tenkin on selvää, että tehdä työtä
senkin levittämiseksi merkitsee kak-
si, jopa kolminkertaista tilaajamää-
rää lehdelle.

Ellette saakaan aikaan sitä suur-
ta joukkojen kääntymystä, niin toi-
mikka kuitenkin ahkeruudella sellai-
sen joukon keskuudessa, missä tei-
dän työhön saa vastakaikua ja mis-
sä ei ole kaikki pelkot ivaamassa
valvojanne. MAAILMAN KÖYHÄ-
LISTÖ, jolle on asiamme kallis, kyl-
lä teitä kunnioittaa. — Onhan teil-
lä mahtava TYÖNTEMPPELI, joka

minnalliset liikeyritykset yhdessä
union osustoiminnallisen lihakaupan
uhneustossa pidetyssä kokouksessa
päätivät perustaa osustoiminnalli-
sen jauhomylyliikkeen, jonka pää-
omaksi kerättiin \$50,000. Jauhomyly-
lyn tuotteet myydään kuluttajille
osuuskauppojen kautta.

Ensimmäiseksi virkailijoiksi valittiin
myly-yhtiölle T. W. Fairchild presi-
dentiksi, P. H. Bennet varapresi-
dentiksi, Con Weisel kirjuriiksi ja F.
Johnson rahastonhoitajaksi.

Naiset autojen ajureina Detroitissa.

Maxwellin tehtaan autoja kulettaa
liikkeisiin, asemille ja toisiin kau-
pungeihin etupäässä naiset, joita on-
kin sadottain Maxwellin tehtaan pal-
veluksessa. Suuret määrät on myös
tolstenkin työlöiden palveluksessa.

Naiset eivät osta uusia pukuja
sodan ajalla.

(True translation filed with the Postmaster
at Astoria, Ore., July 30, 1918, as required
by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

"Säästääkö rahanne vapauslainoi-
hin, joilla voidaan ostaa kuulla hun-
neja varten." kuuluu chicagolaisten
johtajien kehoitus. Chicagon koulujen
johtaja, äänioikeustaitelun johtaja ja
jotkut muut johtivat rouvasihmiset
ovat aloittaneet taistelun naisten hie-
nouksia vastaan, tarkotuksella siten-
kin edistää sotaa Saksa vastaan. He
kehottavat kaikkia amerikalaisia nais-
sia pitämään ja korjauttamaan entis-
set pukunsa. Se kävisikin hyvin
päänsä niille rouville jotka käyttä-
vät satoja maksavaa tassipukua
kerran eli kahdesti ja sitten heittä-
vät vaatekaappeihin makaamaan,
mutta melle työläisnaisille se on
kehottamattakin selvää, ettei uusiin
vaatteisiin paljon riitä, kun ruoka-
tavaroilla keinotellut otavat myös-
kin ajasta vaarin niin hyvin, ettei
meikäläisillä tahdo tulot riittää oi-
keln ruokaankaan saatikka sitten
vaatteisiin.

— New Yorkissa on yli 4,000
naisparturia ja kähertäjä.

kutsuu, kaipaa ja odottaa. TÄYT-
TÄKÄÄ se niin paljon kuin voitte!
Levittämällä TOVERITARTAKIN, on
siinä jotakin voimaa, velvoittavaa
voimaa, joka saattaa aina joitakin
lukijoittean tulemaan teidän kutsu-
vaan Temppeleenne ja oppimaan siel-
lä, mitä te kykenette heille opetta-
maan. Onhan Toverittarella nykyi-
sen toimittajakin teidän omasta kes-
kuudestanne ja senkin selän pitäisi
olla kiihottavana tekijänä ja halun
lisääjänä Toverittaren levittämiseksi.
Siinä käsitellään nykyisin aivan ar-
voikkaalla tavalla luokkamme asioita.
Toveritarkin on alkanut saada suu-
rempaa tunnustusta kaikkialla työ-
läisnäisten ja muutenkin keskuu-
dessa. Sen todistaa sen tilaajamää-
rän alinomainen kasvaminen. Joita-
kin vuosia sitten oli Toverittaren ti-
laajamäärä niin alhaalla, että kes-
kusteltiin jo vakavasti lehden lak-
kauttamisesta. Nyt ei ole sellaisesta
kysymystääkään.

Toverittareissa on viime aikoina
kirjoteltu siitäkin kysymyksestä, voi-
vatko naiset yleensä syventyä kaik-
kiin niihin kysymyksiin, joita tavat-
lisesti meidän puoluelehdissämme
käsitellään ja on väitely, jopa to-
distettukin, että naisille on lehtensä
tarpeellinen. Sen avulla he voivat
oppia ymmärtämään ja seuraamaan
puoluelehdissämme käsiteltäviä suur-
pöhtillisiä kysymyksiä.

Ennen tuskin muillakaan tuli lue-
taksi tätä Toveritarta, vaan nyt olen
pakotettu seuraamaan senkin aivan
alusta loppuun.

Koettakaa muistaa Toverittaren
levittämistä. Jokaisen osaston nal-
sen olisi edes sen verran harrastet-
tava luokka-asiamme säännöllisesti,
että seuraa omaa lehteänsä.

Toimettomuudellako amerikan suo-
malaiset sosialistit kunnioittatte ni-
den tovereiden muistoa, jotka ovat
sydänverensä uhranneet. Seppelöi-
kää henkensä uhranneiden toverei-
demme haudat kasvavalla taisteluroh-
keudella!

Jokainen ystävänä ja vihamicheeni,
täyttäkää velvollisuutenne ja palvel-
kaa omaa luokkamme asiaa. — Tov:
K. Korhonen, Astoria, Ore.